

Сборник съдебна практика

ЗАКЛЮЧЕНИЕ НА ГЕНЕРАЛНИЯ АДВОКАТ
M. SZPUNAR

представено на 11 януари 2024 година¹

Дело C-22/23

„Citadeles nekustamie īpašumi“ SIA
срещу
Valsts ieņēmumu dienests

(Преюдициално запитване, отправено от Administratīvā rajona tiesa (Районен административен съд, Латвия))

„Преюдициално запитване — Предотвратяване на използването на финансовата система за целите на изпирането на пари и финансирането на тероризма — Директива (ЕС) 2015/849 — Член 3, точка 7, буква в) — Понятие „доставчик на услуги по доверително или дружествено управление“ — Собственик на недвижим имот, сключил договори за наем с юридически лица — Съгласие за регистриране на адрес на управление на адреса на този имот — Член 4 — Разширяване на понятието „задължени субекти“, така че да се обхванат професии и категории предприятия, различни от посочените в Директива (ЕС) 2015/849“

I. Въведение

1. Трябва ли да се счита, че наемодател, който отдава под наем собствен недвижим имот на дружество и който предоставя съгласието си това дружество да регистрира адреса си на управление в този имот, е „доставчик на услуги по доверително или дружествено управление“ по смисъла на Директива (ЕС) 2015/849² и съответно трябва ли той да се квалифицира като „задължен субект“, който е длъжен да спазва произтичащите от тази директива задължения?

2. Такъв по същество е въпросът, който Съдът трябва да разгледа в настоящото дело по преюдициално запитване, отправено от Administratīvā rajona tiesa (Районен административен съд, Латвия) и отнасящо се до тълкуването член 3, точка 7, буква в) от Директива 2015/849. Запитването е отправено в рамките на спор между дружество и компетентния латвийски орган по повод на имуществена санкция, наложена за извършени нарушения на националните разпоредби относно предотвратяването на изпирането на пари и финансирането на тероризма.

¹ Език на оригиналния текст: френски.

² Директива на Европейския парламент и на Съвета от 20 май 2015 година за предотвратяване използването на финансовата система за целите на изпирането на пари и финансирането на тероризма, за изменение на Регламент (ЕС) № 648/2012 на Европейския парламент и на Съвета и за отмяна на Директива 2005/60/ЕО на Европейския парламент и на Съвета и на Директива 2006/70/ЕО на Комисията (ОВ L 141, 2015 г., стр. 73), изменена с Директива (ЕС) 2018/843 на Европейския парламент и на Съвета от 30 май 2018 г. (ОВ L 156, 2018 г., стр. 43) (наричана по-нататък „Директива 2015/849“).

3. Това дело предоставя възможност на Съда да уточни обхвата на понятието „доставчик на услуги по доверително или дружествено управление“ по смисъла на Директива 2015/849, както и да даде насоки относно възможното разширяване от страна на държавите членки на обхвата на тази директива, така че да се обхванат задължени субекти, различни от изрично посочените в нея.

II. Правна уредба

A. Правото на Съюза

4. Член 1, параграф 1 от Директива 2015/849 предвижда:

„Целта на настоящата директива е предотвратяване използването на финансовата система на Съюза за целите на изпирането на пари и финансирането на тероризма“.

5. Член 2, параграф 1, точка 3 и параграф 7 от тази директива предвижда:

„1. Настоящата директива се прилага за следните задължени субекти:

[...]

3) следните физически или юридически лица, действащи при упражняване на професионалните си дейности:

а) одитори, външни счетоводители и данъчни консултанти и всяко друго лице, което се задължава да предоставя, пряко или чрез други лица, с които това друго лице е свързано, материална помощ, съдействие или съвети по данъчни въпроси като основна стопанска или професионална дейност;

б) нотариуси и други упражняващи юридическа дейност лица на свободна практика, когато участват, действайки от името или за сметка на техен клиент, във всяка финансова сделка, или сделка с недвижимо имущество или чрез подпомагане на техен клиент при планирането или извършването на сделки, отнасящи се до:

i) покупката и продажбата на недвижимо имущество или търговски предприятия;

[...]

в) доставчици на услуги по доверително или дружествено управление, които не са обхванати от букви а) или б);

г) брокери на недвижими имоти, включително когато действат като посредници при отдаване под наем на недвижими имоти, но само по отношение на сделки, при които месечният наем възлиза на 10 000 [евро] или повече;

[...].

7. Когато преценяват риска от изпиране на пари или финансиране на тероризма за целите на настоящия член, държавите членки обръщат специално внимание на всяка финансова

дейност, която се счита за особено подходяща, по своята същност, за да бъде използвана или с нея да бъде злоупотребено за целите на изпиране на пари или финансиране на тероризма“.

6. Член 3, точка 7 от Директива 2015/849 гласи:

„За целите на настоящата директива се прилагат следните определения:

[...]

7) „Доставчик на услуги по доверително или дружествено управление“ означава всяко лице, което по занятие предоставя която и да е от следните услуги на трети лица:

- а) учредяване на дружества или други юридически лица;
- б) изпълняване на длъжността или организиране на изпълнението от друго лице на длъжността директор или секретар на дадено дружество, съдружник в съдружие или сходна длъжност във връзка с други юридически лица;
- в) предоставяне на адрес на управление, адрес на провеждане на стопанска дейност, адрес за кореспонденция или административен адрес и други сходни услуги на дружество, съдружие или на някое друго юридическо лице или образование;
- г) изпълняване на длъжността или организиране на изпълнението от друго лице на длъжността доверителен собственик на доверителен фонд или подобна правна форма;
- д) изпълняване на длъжността или организиране на изпълнението от друго лице на длъжността номиниран акционер за друго лице, различно от дружество, чиито акции се търгуват на регулиран пазар, спрямо когото се прилагат изискванията за оповестяване в съответствие с правото на Съюза или на еквивалентни международни стандарти“.

7. Член 4 от Директива 2015/849 гласи:

„1. Държавите членки гарантират, в съответствие с подхода, основан на оценка на риска, че настоящата директива обхваща изцяло или частично професии и категории предприятия, различни от задължените субекти, посочени в член 2, параграф 1, които са ангажирани с дейности, за които е особено вероятно да бъдат използвани за целите на изпирането на пари или финансирането на тероризма.

2. Когато дадена държава членка разшири обхвата на настоящата директива, така че да се обхващат професии или категории предприятия, различни от посочените в член 2, параграф 1, тя информира Комисията за това“.

8. Член 5 от Директива 2015/849 гласи:

„Държавите членки могат да приемат или да запазят в сила по-строги разпоредби в областта, обхваната от настоящата директива, за да предотвратят изпирането на пари и финансирането на тероризма, в рамките на правото на Съюза“.

Б. Латвийското право

9. Разпоредбите в областта на предотвратяването на изпирането на пари и финансирането на тероризма в латвийско право се съдържат в *Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma un proliferācijas finansēšanas novēršanas likums* (Закон за превенция на изпирането на пари и финансирането на тероризма и на разпространението на ядрени оръжия) от 17 юли 2008 г.³ (наричан по-нататък „латвийският закон за борба с изпирането на пари“), който е изменен по-специално с цел транспониране на Директива 2015/849 в латвийския правен ред.

10. В член 1, точка 10 от този закон в редакцията му, приложима към фактите в главното производство, се съдържа определение на понятието „доставчик на услуги, свързани с учредяване и функциониране на правни образувания или юридически лица“. Съгласно тази разпоредба това е физическо или юридическо лице, което е в делови взаимоотношения с клиента и което съгласно буква с) от същата разпоредба предоставя на правни образувания или юридически лица, наред с другото, „адрес на управление, адрес за кореспонденция или физически адрес за извършване на сделки, както и други сходни услуги“.

11. Член 3 от латвийския закон за борба с изпирането на пари гласи:

„(1) За целите на настоящия закон задължени субекти са лицата, които упражняват икономически или професионални дейности на:

[...]

4) нотариуси, адвокати и други доставчици на юридически услуги на свободна практика, ако, действайки от името или за сметка на свой клиент, подпомагат планирането или извършването на сделки, участват в тях или извършват други професионални дейности, свързани със сделките в полза на техен клиент, що се отнася до:

а) покупката или продажбата на недвижимо имущество или акции,

[...]

5) доставчици на услуги, свързани с учредяване и функциониране на правни образувания или юридически лица,

б) брокери на недвижими имоти“.

III. Фактите по спора, главното производство и преюдициалните въпроси

A. Обстоятелствата по спора и главното производство

12. Жалбоподателят в главното производство, *Citadeles nekustamie īpašumi SIA* (наричано по-нататък „*Citadeles*“), е търговско дружество, регистрирано в Латвия, чиято търговска дейност включва по-специално купуване, продаване и отдаване под наем на собствени имоти и управление на тези имоти.

³ Latvijas Vēstnesis, 2008 г., бр. 116.

13. В периода между 14 септември 2021 г. и 4 февруари 2022 г. Valsts ieņēmumu dienests (Държавна данъчна администрация, Латвия, наричана по-нататък „VID“) извършва проверка на Citadeles в областта на предотвратяването на изпирането на пари, за която е съставен доклад за проверката.

14. В този доклад VID констатира, че Citadeles е отдало под наем собствен имот, като е сключило договори за наем с наематели, включително с юридически лица и правни образувания, които са регистрирали като свой адрес на управление помещението, намиращи се в този имот.

15. Според констатациите в посочения доклад Citadeles не е регистрирало пред VID вида дейност „доставчик на услуги, свързани с учредяване и функциониране на правни образувания или юридически лица“ в съответствие с латвийския закон за борба с изпирането на пари и не е изпълнило произтичащите от този закон задължения.

16. Въз основа на тези констатации с решение от 28 март 2022 г. VID налага на Citadeles имуществена санкция от 1 000 евро за неизпълнение на изискванията по латвийския закон за борба с изпирането на пари. Това решение е потвърдено от генералния директор на VID с решение от 15 юни 2022 г. (наричано по-нататък „обжалваното решение“).

17. Обжалваното решение се основава на становището на VID, че икономическата дейност на Citadeles представлява предоставяне на услуги, свързани с учредяване и функциониране на правни образувания или юридически лица, тъй като в разглежданите договори за наем това дружество е дало съгласието си на наемателите да регистрират като свой адрес на управление съответните помещения. Ето защо според VID Citadeles трябва да се счита за задължен субект по смисъла на латвийския закон за борба с изпирането на пари.

18. На 15 юли 2022 г. Citadeles подава жалба за отмяна на обжалваното решение до запитващата юрисдикция — Administratīvā rajona tiesa (Районен административен съд).

19. В подкрепа на жалбата си Citadeles посочва, че не е задължен субект по смисъла на Директива 2015/849 и на латвийския закон за борба с изпирането на пари, поради което не е длъжно да спазва изискванията на този закон, противно на установеното от VID. Всъщност в рамките на дейността си то отдавало под наем собствени имоти и ги управлявало, а не предоставяло „услуги, свързани с учредяване и функциониране на правни образувания или юридически лица“ по смисъла на посочения закон. Citadeles твърди, че в сключените договори за наем правото на наемателите да регистрират адреса си на управление е предвидено само като едно от правата на наемателя, а договореният наем не зависи от това дали наемателят е регистрирал адреса си на управление. Citadeles твърди, че не е поело задължение спрямо наемателите да предоставя други услуги извън отдаването под наем на помещенията и не им предоставя такива други услуги.

Б. Преюдициалните въпроси

20. Запитващата юрисдикция отбелязва, че определението на понятието „доставчик на услуги, свързани с учредяване и функциониране на правни образувания или юридически лица“ по смисъла на латвийския закон за борба с изпирането на пари съответства на определението на понятието „доставчик на услуги по [...] дружествено управление“, съдържащо се в член 3, точка 7 от Директива 2015/849.

21. Тя обаче счита, че нито посочената разпоредаба, нито която и да било друга разпоредаба на Директива 2015/849 уточнява дали предоставяната услуга по „дружествено управление“, състояща се в предоставянето на адрес на управление, адрес на провеждане на стопанска дейност, адрес за кореспонденция или административен адрес и други сходни услуги, трябва да се тълкува в смисъл, че е отделна услуга, която не произтича от сделка за отдаване под наем на собствени недвижими имоти и не е свързана с такава сделка.

22. Запитващата юрисдикция отбелязва, че съгласно латвийското право до 31 юли 2021 г. дружествата е трябвало, за целите на вписването си в търговския регистър, задължително да представят съгласието на собственика на имота за регистриране на адреса на управление в този имот. Тъй като разгледаните от VID договори за наем са били сключени преди 1 август 2021 г., според запитващата юрисдикция би могло да се счита, че съгласието на Citadeles, съдържащо се в тези договори за наем, представлява само съгласие, предоставено с цел изпълнение на изискванията на Търговския кодекс, а не отделна услуга по дружествено управление. Запитващата юрисдикция отбелязва, че от 1 август 2021 г. такова съгласие вече не е необходимо. При тези обстоятелства въпросната юрисдикция смята, че наемодателят не може да се счита за доставчик на услуги по дружествено управление по смисъла на член 3, точка 7 от Директива 2015/849.

23. В това отношение посочената юрисдикция разграничава настоящия случай от случаите, при които се предоставя адрес на управление като отделна услуга за получаване на адрес за кореспонденция („пощенска кутия“) или на отделен физически адрес за сключване на конкретни сделки, на който юридическото лице или правното образувание всъщност не упражнява икономически дейности всекидневно.

24. Според запитващата юрисдикция тезата, че понятието „доставчик на услуги по [...] дружествено управление“ по смисъла на член 3, точка 7 от Директива 2015/849 не включва отдаването под наем на собствени недвижими имоти, се подкрепя от съображение 8 и други разпоредби на тази директива, от които следва, че посочената директива се прилага за нотариусите и други упражняващи юридическа дейност лица на свободна практика, както и към брокерите на недвижими имоти, докато същата директива доставчиците на услуги по дружествено управление се определят като различни субекти, които не са свързани със сделки с недвижими имоти.

25. Запитващата юрисдикция отбелязва все пак, че член 2, параграф 7 от Директива 2015/849 предполага всеобхватно насочване на правото на държавата членка към дейностите, които се извършват от лицата и може да са свързани с постигането на незаконна цел. Ето защо тя счита, че е възможно наемодател, отдаващ под наем собствени недвижими имоти, със сключването на договори за наем да участва в изпиране на пари или финансиране на тероризма, и че за да се намали възможността от възникване на такива случаи, би трябвало да се счита, че той е и доставчик на услуги по доверително или дружествено управление в случаите, когато отдава под наем собствени недвижими имоти на наемател, който регистрира адреса си на управление и извършва икономически дейности в тях.

26. В допълнение, възниква въпросът дали всички лица, които отдават под наем собствени имоти, трябва да се считат за доставчици на услуги по дружествено управление, така че в случаите, при които имотът се отдава под наем от физическо лице, към него да трябва да се прилагат същите изисквания като към юридическо лице.

27. При тези обстоятелства Administratīvā rajona tiesa (Районен административен съд) решава да спре производството и да постави на Съда следните преюдициални въпроси:

- „1) Трябва ли понятието „доставчик на услуги по [...] дружествено управление“, съдържащо се в член [3], точка 7, буква в) от Директива 2015/849, да се тълкува в смисъл, че се отнася до отделна услуга, която не произтича от сделка за отдаване под наем на собствени недвижими имоти и не е свързана с такава сделка, независимо дали [наемодателят] е предоставил съгласието си наемателят да регистрира адреса си на управление и да извършва сделки в отдадения под наем имот?
- 2) При отрицателен отговор на първия въпрос, трябва ли понятието „доставчик на услуги по [...] дружествено управление“, съдържащо се в член [3], точка 7, буква в) от Директива 2015/849, да се тълкува в смисъл, че в случаите, при които имотът се отдава под наем от физическо лице, към него трябва да се прилагат същите изисквания като към юридическо лице или правно образувание, независимо от фактическите обстоятелства, например от броя на притежаваните и отдавани под наем имоти, от това, че дейността по отдаване под наем на имота не е свързана с икономическата дейност, или от други обстоятелства?“.

28. Преюдициалното запитване постъпва в Съда на 19 януари 2023 г. Писмени становища представят Citadeles, VID и Европейската комисия. След края на писмената фаза на производството Съдът счита, че разполага с достатъчно информация, за да се произнесе, без да провежда съдебно заседание за изслушване на устните състезания.

IV. Анализ

A. По първия преюдициален въпрос

1. Предварителни бележки

29. С първия си преюдициален въпрос запитващата юрисдикция иска от Съда да установи дали понятието „доставчик на услуги по доверително или дружествено управление“, съдържащо се в член 3, точка 7, буква в) от Директива 2015/849, трябва да се тълкува в смисъл, че се отнася до конкретна услуга, която не произтича от сделка само за отдаване под наем на собствени недвижими имоти или не е свързана с такава сделка, независимо дали наемодателят е предоставил съгласието си наемателят да регистрира адреса си на управление и да извършва сделки в отдадения под наем имот.

30. Като начало припомням, че съгласно член 3, точка 7, буква в) от Директива 2015/849 „доставчик на услуги по доверително или дружествено управление“ означава всяко лице, което по занятие предоставя“ услуга, състояща се в „предоставяне на адрес на управление, адрес на провеждане на стопанска дейност, адрес за кореспонденция или административен адрес и други сходни услуги на дружество, съдружие или на някое друго юридическо лице или образувание“.

31. Целта на поставения от запитващата юрисдикция въпрос е да се определи дали в случай като този в главното производство трябва да се приеме, че оператор е предоставил „услуги по [...] дружествено управление“ по смисъла на посочената разпоредба, поради това че е

отдал под наем собствен имот на дружества, като в договорите за наем е предоставил изрично съгласието си наемателите да регистрират своя адрес на управление на адреса на отдадения под наем имот. Ако се приеме, че в такава ситуация този оператор е предоставил „услуги по [...] дружествено управление“ по смисъла на Директива 2015/849, той трябва да се квалифицира като „задължен субект“ и следователно да изпълни задълженията, произтичащи от тази директива, както и от националните разпоредби, с които тя е транспонирана във вътрешното право.

32. Ето защо, за да се отговори на преюдициалния въпрос, поставен от запитващата юрисдикция, следва да се даде тълкуване на понятието „услуги по доверително или дружествено управление“, дефинирано в член 3, точка 7, буква в) от Директива 2015/849.

2. По тълкуването на член 3, точка 7, буква в) от Директива 2015/849

33. От постоянната съдебна практика е видно, че при тълкуването на разпоредба от правото на Съюза трябва да се вземе предвид не само текстът ѝ, но също нейният контекст и преследваните цели от правната уредба, от която тя е част⁴.

34. Най-напред, що се отнася до езиковия анализ на член 3, точка 7, буква в) от Директива 2015/849, отбелязвам, че от текста на тази разпоредба изрично следва, че съдържащото се в нея определение на вида „услуги по доверително или дружествено управление“⁵ се отнася до услуга по предоставяне на дружество или на друго правно образувание на „адрес на управление, адрес на провеждане на стопанска дейност, адрес за кореспонденция или административен адрес и други сходни услуги“⁶.

35. Според мен обаче услуга по предоставяне на „адрес на управление“ или на „адрес на провеждане на стопанска дейност, адрес за кореспонденция или административен адрес“ не съвпада с услуга, която се състои само в отдаване под наем на недвижим имот. Съдържанието на първата услуга всъщност е различно и по-широко.

36. Наличието на адрес на управление или поне на адрес на провеждане на стопанска дейност, адрес за кореспонденция или административен адрес е основен елемент на всяка стопанска дейност и по-общо — на всяка професионална дейност. Адресът на управление обикновено е необходим за учредяването и функционирането на едно дружество, тъй като той дава възможност на органите и на всяко друго лице, което има взаимоотношения с дружеството, да се свържат с него чрез място за контакт и за получаване на кореспонденция или други съобщения.

37. Следователно услугата по предоставяне на „адрес на управление“ или на „адрес на провеждане на стопанска дейност, адрес за кореспонденция или административен адрес“ предполага предоставянето на място за контакт за професионални или административни цели за съответното дружество или правно образувание. За сметка на това целта на обикновеното отдаване под наем на недвижим имот се състои изключително в поемането на задължение за предоставяне на имота срещу заплащане на наем за неговото ползване.

⁴ Вж. от по-скорошната съдебна практика решения от 8 юни 2023 г., VB (Информирание на заочно осъдения) (C-430/22 и C-468/22, EU:C:2023:458, т. 24 и цитираната съдебна практика), и от 17 ноември 2022 г., Rodl & Partner (C-562/20, EU:C:2022:883, т. 81).

⁵ В член 3, точка 7, букви а), б), г) и д) от Директива 2015/849 се съдържат определения на други видове „услуги по доверително или дружествено управление“.

⁶ Курсивът е мой.

38. Действително в определени случаи услугата по предоставяне на „адрес на управление“ или на „адрес на провеждане на стопанска дейност, адрес за кореспонденция или административен адрес“ може да включва отдаването под наем на недвижим имот, използван за установяването на този адрес. Отдаването под наем обаче не е достатъчен, нито необходим елемент за този вид услуга. Всъщност, както е видно от изложените по-горе съображения, посочената услуга предполага нещо повече от обикновено отдаване на имота под наем. От друга страна, напълно възможно е оператор да поеме задължение да предостави адрес на управление или адрес на провеждане на стопанска дейност, адрес за кореспонденция или административен адрес на правно образувание, без да сключва с него договор за наем на имота, в който е регистриран адресът.

39. Освен това употребата на съюза „и“ в текста на член 3, точка 7, буква в) от Директива 2015/849⁷ според мен показва, че законодателят на Съюза не е искал да определи този вид услуга по дружествено управление като ограничена изключително до предоставянето — чрез отдаване под наем или по друг начин — на място, където дружеството или правното образувание може да установи своя адрес на управление или адрес на провеждане на стопанска дейност, адрес за кореспонденция или административен адрес, а е наложил и изискването за предоставяне на „други сходни услуги“.

40. Това съображение потвърждава, че само предоставянето на недвижим имот, в който е регистриран „адрес на управление“ или „адрес на провеждане на стопанска дейност, адрес за кореспонденция или административен адрес“, не е достатъчно, за да могат дадени услуги да се квалифицират като „услуги по [...] дружествено управление“ по смисъла на разглежданата разпоредба. За тази цел е необходимо да се предоставят „и други сходни услуги“, а именно допълнителни услуги, които — както ясно личи от текста на разпоредбата на немски език⁸ — трябва да са услуги, свързани с предоставянето на адрес на управление или на адрес на провеждане на стопанска дейност, адрес за кореспонденция или административен адрес.

41. Ето защо и от тази гледна точка е видно, че видът услуги, посочен в член 3, точка 7, буква в) от Директива 2015/849, има различно естество от обикновеното отдаване под наем на дружество на недвижими имоти. Всъщност тази услуга по принцип изисква по-активно участие от страна на наемодателя, който трябва да предостави допълнителни услуги, свързани с предоставянето на мястото, където е установен адресът на управление или адресът на провеждане на стопанска дейност, адресът за кореспонденция или административният адрес. Такива услуги биха могли да включват например услуга, състояща се в предоставяне на място за контакт за административните дейности на субекта, услуга по управление на кореспонденцията или други сходни услуги⁹.

⁷ В това отношение следва да се отбележи, че в текстовете на всички езици на разглежданата разпоредба, изглежда, е употребена дума, съответстваща на съюза „и“. Така например в текста на испански език е употребена думата „у“, в текста на немски език — думата „und“, в текста на английски език — думата „and“, в текста на италиански и португалски език — думата „e“, в текста на литовски език — думата „ir“, в текста на нидерландски език — думата „en“, в текста на полски език — думата „i“, в текста на румънски език — думата „si“, и в текста на словашки език — думата „a“.

⁸ В текста на немски език на член 3, точка 7, буква в) от Директива 2015/849 законодателят е използвал израза „und anderer damit zusammen hängender Dienstleistungen“, който буквално означава „и други свързани с това услуги“, т.е. свързани с предоставянето на „адрес на управление, адрес на провеждане на стопанска дейност, адрес за кореспонденция или административен адрес“. Анализът на текста на английски език, в който е използван изразът „other related services“, на текста на полски език, в който е използван изразът „i innych pokrewnych usługétye“, както и на текстовете на испански, италиански и португалски език, подкрепя това тълкуване.

⁹ Други допълнителни услуги, които типично се предлагат в този контекст, могат да включват специализирани факс услуги, услуги за прехвърляне на телефонни обаждания, събиране на банкови извлечения, предоставяне на заседателни зали за срещите на управителния съвет или на други управителни органи на дружеството, свързване със специализирани доставчици на други услуги, като например регистрация на автомобили.

42. За сметка на това само съгласието, което наемодателят предоставя в договора за наем, наемателят да регистрира адреса си на управление в отдадения под наем имот и да извършва сделки в него, не може да попадне в обхвата на понятието „други сходни услуги“ по смисъла на член 3, точка 7, буква в) от Директива 2015/849. Всъщност, както правилно отбелязва Комисията в своето становище, в рамките на договор за наем на недвижим имот правото да се използва адресът на отдадения под наем имот, по-специално като адрес на управление или адрес на провеждане на стопанска дейност, адрес за кореспонденция или административен адрес, е само право, произтичащо от основната услуга (предоставянето на този имот), чието упражняване не изисква активното участие на наемодателя. Всъщност това дори не е услуга, предоставяна от наемодателя, а по-скоро само изрично съгласие за ползване на имота за конкретна цел¹⁰.

43. В допълнение, както посочва запитващата юрисдикция, в главното производство това съгласие е предоставено поради наличието в националното право на отменена впоследствие разпоредба, която е изисквала задължително да се представи съгласието на собственика на недвижимия имот за вписването на дружество в търговския регистър. Следователно такова изрично съгласие е било *de jure* необходимо за всяко отдаване под наем на имот на дружество, което възнамерява да регистрира адреса си на управление в наетия имот. Както отбелязва запитващата юрисдикция, при тези обстоятелства такова съгласие представлява вид разрешение, дадено, за да се изпълнят предвидени в закона изисквания, а не услуга по дружествено управление. Освен това фактът, че в настоящия случай отдаденият под наем имот съответства на мястото, където действително се извършва икономическата дейност на съответните дружества, затвърждава действителния характер на разглежданата сделка.

44. По изложените по-горе съображения анализът на текста на член 3, параграф 7, буква в) от Директива 2015/849 подкрепя тълкуване на тази разпоредба, според което посоченият в нея вид „услуги по [...] дружествено управление“ се отнася до услуги, които са различни от обикновеното отдаване под наем на недвижими имоти на дружество, при това независимо от съгласието на наемодателя наемателят да регистрира адреса си на управление в отдадения под наем имот. Поради това този вид услуга не може да съвпада с обикновено предоставяне на отдадения под наем имот.

45. Систематичното тълкуване на разпоредбите на Директива 2015/849 подкрепя такова тълкуване на член 3, точка 7, буква в) от тази директива.

46. Всъщност, както правилно отбелязва запитващата юрисдикция, видно от член 2, параграф 1, точка 3, буква б), подточка i) и буква г) от Директива 2015/849, „задължени субекти“ са по-специално „нотариуси и други упражняващи юридическа дейност лица на свободна практика, когато участват [...] във всяка финансова сделка или сделка с недвижимо имущество или [когато подпомагат] техен клиент при планирането или извършването на сделки, отнасящи се до [...] покупката и продажбата на недвижимо имущество“ и „брокери на недвижими имоти, включително когато действат като посредници при отдаване под наем на недвижими имоти, но само по отношение на сделки, при които месечният наем възлиза на 10 000 [евро] или повече“.

¹⁰ При липсата на изрична забрана в договора за наем би могло дори да се приеме, че такова съгласие е дадено мълчаливо от наемодателя, доколкото става въпрос за ползване на отдадения под наем имот, което не е необичайно.

47. За разлика обаче от случая с тези видове задължени субекти член 3, параграф 7, буква в) от Директива 2015/849 не свързва със сделки с недвижими имоти, а още по-малко обуславя от такива сделки определението за „доставчици на услуги по доверително или дружествено управление“. Тази констатация също подкрепя тълкуване на тази разпоредба, съгласно което посочените в нея услуги са от естество, различно от обикновеното отдаване под наем на недвижим имот на дружество.

48. Накрая, що се отнася до телеологичното тълкуване, следва да се припомни, че както е видно от съдебната практика, главната цел на Директива 2015/849 е да се предотврати използването на финансовата система за целите на изпирането на пари и финансирането на тероризъм, тъй като с нейните разпоредби се цели чрез подход, основан на риска, да се въведе набор от превантивни и възпиращи мерки, за да не се допусне потоците от пари с незаконен произход да навредят на целостта, стабилността и репутацията на финансовия сектор на Съюза, както и да застрашат вътрешния му пазар и международното развитие¹¹.

49. В това отношение не може да бъде изключен рискът наемодател да участва в дейности по изпиране на пари или финансиране на тероризма при отдаването под наем на собствен недвижим имот на юридически лица или правни образувания, които регистрират адреса си на управление в него. Както посочва запитващата юрисдикция, такъв риск би могъл да съществува по-специално при така наречените дружества „пощенски кутии“, т.е. юридически лица или правни образувания, които не извършват икономическа дейност в наетите помещения, а ги използват единствено за регистриране на адреса си на управление. Всъщност регистрацията на правно образувание, която обикновено се прави по законни причини, може да бъде използвана неправомерно, например с единствената цел да се получи достъп до националната финансова система чрез откриване на банкова сметка за захранването ѝ, дори при липса на действителна връзка със съответната държава.

50. Въпреки това, от една страна, както е видно от съображенията, изложени в точки 38 и 41 от настоящото заключение, само отдаването под наем на недвижим имот не е достатъчно за учредяване на дружество „пощенска кутия“, тъй като за тази цел са необходими други допълнителни услуги като примерно изброените във въпросната точка 41. Следователно обстоятелството, че наемодател, който само отдава под наем собствения си недвижим имот на дружество или друго правно образувание, установило адреса си на управление в него, не се квалифицира като „задължен субект“ по смисъла на Директива 2015/849, по принцип не може да породи риск от заобикаляне на разпоредбите на тази директива.

51. От друга страна, без да се засягат съображенията, които ще представя в точка 55 и сл. от настоящото заключение, споделям мнението, изложено от Комисията в нейното становище, че тълкуване на разглежданата разпоредба в смисъл, че *всеки* наемодател, който отдава под наем собствен недвижим имот на дружество, чийто адрес на управление е на адреса на този имот и което извършва дейността си в него, следва да се квалифицира като „задължен субект“ по смисъла на Директива 2015/849 и поради това подлежи на изискванията, произтичащи от съдържащите се в тази директива разпоредби, не би допринесло непременно за постигането на нейните цели, посочени в точка 48 по-долу. Всъщност подобно тълкуване би довело до разширяване на обхвата на понятието „задължен субект“ и на произтичащите от това задължения спрямо значителен брой субекти, чиято дейност — а именно обикновено отдаване под наем на собствени имоти — по принцип не е особено вероятно да бъде свързана с изпиране на пари или финансиране на тероризма.

¹¹ Вж. решение от 17 ноември 2022 г., Rodl & Partner (C-562/20, EU:C:2022:883, т. 33 и 34 и цитираната съдебна практика).

52. При тези обстоятелства би могъл да се зададе въпросът дали такова тълкуване на разглежданата разпоредба е съвместимо с изискванията, произтичащи от принципа на пропорционалност, който изисква с дадена мярка да може съгласувано и последователно да се гарантира, без да се надхвърля необходимото, постигането на преследваната цел¹².

53. Според мен от извършения по-горе езиков, систематичен и телеологичен анализ следва, че понятието „доставчик на услуги по доверително или дружествено управление“, съдържащо се в член 3, точка 7, буква в) от Директива 2015/849, трябва да се тълкува в смисъл, че се отнася до конкретна услуга, която не може да произтича от сделка само за отдаване под наем на собствени недвижими имоти, при това независимо дали наемодателят е предоставил съгласието си наемателят да регистрира адреса си на управление и да извършва сделки в отдадения под наем имот.

3. По разширяването от страна на държавите членки на обхвата на Директива 2015/849, така че да се обхванат други професии и категории предприятия

54. Следва обаче да се отбележи, че в преюдициалното запитване запитващата юрисдикция споменава и разпоредбата на член 2, параграф 7 от Директива 2015/849. Тя счита, че въз основа на тази разпоредба легитимната цел за предотвратяване на изпирането на пари или финансирането на тероризма предполага всеобхватно насочване на правото на държавата членка към дейностите, които се извършват от лицата и които може да са свързани с постигането на незаконна цел. Ето защо според запитващата юрисдикция, за да се намали вероятността наемодател, отдаващ под наем собствени недвижими имоти, да участва със сключването на договори за наем в изпиране на пари или финансиране на тероризма, може да бъде допустимо той да се разглежда като доставчик на услуги по дружествено управление.

55. В това отношение трябва да се припомни, че както е приел Съдът, с Директива 2015/849 се извършва само минимална хармонизация, тъй като член 5 от нея разрешава на държавите членки да приемат или да запазят в сила по-строги разпоредби, щом като с тези разпоредби се цели да се засили борбата с изпирането на пари и финансирането на тероризъм, в рамките на правото на Съюза¹³.

56. Във вече установената си практика Съдът уточнява, че изразът „по-строги разпоредби“, посочен в член 5 от Директива 2015/849, може да се отнася за всички хипотези, в които според държавите членки е налице по-висок риск от изпиране на пари и финансиране на тероризъм. Освен това, след като посоченият член 5 се намира в раздел 1, озаглавен „Предмет, обхват и определения“, от глава I, озаглавена „Общи разпоредби“, от въпросната директива, той се прилага за всички разпоредби, които попадат в урежданата с тази директива област¹⁴.

¹² Решение от 2 март 2023 г., PrivatBank и др. (C-78/21, EU:C:2023:137, т. 70 и цитираната съдебна практика).

¹³ Вж. решение от 17 ноември 2022 г., Rodl & Partner (C-562/20, EU:C:2022:883, т. 46).

¹⁴ Вж. решение от 17 ноември 2022 г., Rodl & Partner (C-562/20, EU:C:2022:883, т. 47), и по аналогия — решение от 10 март 2016 г., Safe Interenvios (C-235/14, EU:C:2016:154, т. 77).

57. Следователно Директива 2015/849 предоставя широка свобода на действие на държавите членки по отношение както на определянето на рисковете от изпиране на пари и финансиране на тероризма, така и на подходящите мерки за предотвратяване, избягване или поне възпрепятстване на такива дейности¹⁵.

58. В допълнение, в Директива 2015/849 се признава също, че държавите членки могат да бъдат засегнати по различен начин от различни рискове, свързани с изпирането на пари и финансирането на тероризма, които могат да зависят от специфичното положение на всяка държава членка и могат да се променят в зависимост от множество фактори, като например географското местоположение или икономическото и социалното положение¹⁶.

59. При тези обстоятелства в рамките на признатата им в тази област широка свобода на действие държавите членки могат да разширят обхвата на Директива 2015/849, като приемат, отчитайки конкретното положение на всяка държава членка, че „задължени субекти“ са професии или категории предприятия, различни от изрично посочените в член 2, параграф 1 от тази директива.

60. Релевантната за тази цел разпоредба на Директива 2015/849 обаче не е посочената от запитващата юрисдикция, т.е. член 2, параграф 7 от нея. Всъщност, както е видно от текста ѝ, тази разпоредба не се отнася до идентифицирането на задължените субекти, а до преценката на рисковете от изпиране на пари и финансиране на тероризма само за целите на въпросния член 2.

61. Релевантната разпоредба всъщност е член 4 от Директива 2015/849, който предвижда, че държавите членки са длъжни да гарантират, в съответствие с подхода, основан на оценка на риска, че тази директива обхваща изцяло или частично професии и категории предприятия, различни от задължените субекти, посочени в член 2, параграф 1 от нея, които са ангажирани с дейности, за които е особено вероятно да бъдат използвани за целите на изпирането на пари или финансирането на тероризма.

62. От параграф 2 на въпросния член 4 следва, че когато дадена държава членка разшири обхвата на Директива 2015/849, така че да се обхващат професии или категории предприятия, различни от посочените в член 2, параграф 1 от Директивата, тя информира Комисията за това.

63. В това отношение отбелязвам, че в член 4 от Директива 2015/849 не се уточняват способите за такова разширяване. Ето защо, като се има предвид динамичният характер както на икономическите отношения, така и на престъпните дейности, според мен трябва да се приеме, че правото на Съюза — и по-специално принципите на законосъобразност и на правна сигурност — допуска в националните закони да не се определят изчерпателно професиите и категориите предприятия, които представляват задължени субекти, стига задължените субекти, които са различни от посочените в член 2, параграф 1 от Директива 2015/849 и към които се разширява обхватът на тази директива, да бъдат уточнени впоследствие в актове, които не са непременно с ранг на закон, но които трябва да се оповестят по подходящ начин¹⁷.

¹⁵ Вж. в това отношение заключението на генерален адвокат Pitruzzella по дело Rodl & Partner (C-562/20, EU:C:2022:381, т. 44 и сл.).

¹⁶ Вж. в това отношение заключението на генерален адвокат Pitruzzella по дело Rodl & Partner (C-562/20, EU:C:2022:381, т. 45).

¹⁷ Вж. по аналогия решение от 17 ноември 2022 г., Rodl & Partner (C-562/20, EU:C:2022:883, т. 51). В това отношение вж. по аналогия и съображенията, изложени в заключението на генерален адвокат Pitruzzella по дело Rodl & Partner (C-562/20, EU:C:2022:381, т. 54—57).

64. Въпреки това разширяването от държава членка на обхвата на понятието „задължен субект“, така че да се обхванат субекти, различни от посочените в Директива 2015/849, е възможно само, от една страна — както е видно от самия текст на член 4, параграф 1 от тази директива — ако последните „са ангажирани с дейности, за които е особено вероятно да бъдат използвани за целите на изпирането на пари или финансирането на тероризма“, и от друга страна, ако това разширяване се извършва при пълно спазване на правото на Съюза, и по-специално на разпоредбите на Договора за функционирането на ЕС, гарантиращи основните свободи.

65. В настоящия случай запитващата юрисдикция следва да провери *in concreto* дали в латвийския правен ред оператор като Citadeles, който само е отдал под наем собствен недвижим имот и за тази цел е сключил договори за наем с наематели, като е предоставил изрично съгласието си последните да регистрират адреса си на управление в този имот, трябва да се разглежда като принадлежащ към професия или категория предприятия, различна от задължените субекти по член 2, параграф 1 от Директива 2015/849, към която професия или категория предприятия Република Латвия, в приложение на член 4 от тази директива, е разширила обхвата на предвидените в посочената директива разпоредби за борба с изпирането на пари.

66. В това отношение обаче не е сигурно, че случаят е такъв. Всъщност в представеното пред Съда свое становище Комисията изрично твърди, че не е получила информация от латвийското правителство в съответствие с член 4, параграф 2 от Директива 2015/849, че Република Латвия е разширила обхвата на тази директива, така че да се обхванат други професии или категории предприятия, а именно лицата, които отдават под наем собствени недвижими имоти.

4. Заключение по първия преюдициален въпрос

67. С оглед на всички изложени съображения считам, че на първия преюдициален въпрос, поставен от запитващата юрисдикция, следва да се отговори, че понятието „доставчик на услуги по доверително или дружествено управление“, съдържащо се в член 3, точка 7, буква в) от Директива 2015/849, трябва да се тълкува в смисъл, че се отнася до конкретна услуга, която не може да произтича от сделка само за отдаване под наем на собствени недвижими имоти, при това независимо дали наемодателят е предоставил съгласието си наемателят да регистрира адреса си на управление и да извършва сделки в отдадения под наем имот.

Б. По втория преюдициален въпрос

68. С втория си преюдициален въпрос запитващата юрисдикция иска да се установи дали в случай на отрицателен отговор на първия въпрос понятието „доставчик на услуги по доверително или дружествено управление“, съдържащо се в член 3, точка 7, буква в) от Директива 2015/849, трябва да се тълкува в смисъл, че в случаите, при които имотът се отдава под наем от физическо лице, към него трябва да се прилагат същите изисквания като към юридическо лице или правно образувание, независимо от фактическите обстоятелства, например от броя на притежаваните и отдавани под наем имоти, от това, че дейността по отдаване под наем на имота не е свързана с икономическата дейност, или от други обстоятелства.

69. Тъй като вторият въпрос е поставен в хипотезата на отрицателен отговор на първия въпрос, ако Съдът тълкува член 3, точка 7, буква в) от Директива 2015/849, както предложих в точка 67 от настоящото заключение, на този въпрос не следва да се отговаря.

70. Във всеки случай вторият въпрос според мен е недопустим. Всъщност от предоставената на Съда преписка изобщо не личи спорът в главното производство да се отнася, дори отчасти, до отдаването под наем на недвижими имоти от физическо лице.

71. Следователно да се отговори на втория въпрос при тези обстоятелства, очевидно би означавало да се даде консултативно становище по хипотетичен въпрос в разрез със задачата, поверена на Съда в рамките на въведеното с член 267 ДФЕС съдебно сътрудничество¹⁸.

V. Заключение

72. С оглед на всички изложени по-горе съображения предлагам на Съда да отговори на преюдициалното запитване на Administratīvā rajona tiesa (Районен административен съд, Латвия) по следния начин:

„Понятието „доставчик на услуги по доверително или дружествено управление“, съдържащо се в член 3, точка 7, буква в) от Директива (ЕС) 2015/849 на Европейския парламент и на Съвета от 20 май 2015 година за предотвратяване използването на финансовата система за целите на изпирането на пари и финансирането на тероризма, за изменение на Регламент (ЕС) № 648/2012 на Европейския парламент и на Съвета и за отмяна на Директива 2005/60/ЕО на Европейския парламент и на Съвета и на Директива 2006/70/ЕО на Комисията,

трябва да се тълкува в смисъл, че

се отнася до конкретна услуга, която не може да произтича от сделка само за отдаване под наем на собствени недвижими имоти, при това независимо дали наемодателят е предоставил съгласието си наемателят да регистрира адреса си на управление и да извършва сделки в отдадения под наем имот“.

¹⁸ Вж. ex multis решение от 22 февруари 2022 г., Stichting Rookpreventie Jeugd и др. (C-160/20, EU:C:2022:101, т. 82 и 84 и цитираната съдебна практика).